

MA'NAVIYAT-MILLAT QIYOFASI

Chirchiq shahar 1-son texnikumi

Ijtimoiy-gumanitar fanlar

kafedrası o'qituvchisi

F.O. Rasulova

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada hayotning mazmuni bo'lgan inson ma'naviyati, uning mohiyati, qadriyatlar, ularning insonlar hayotidagi ahamiyati, urf-odatlarimiz, milliy o'zlikni anglash kabi masalalar bayon etiladi.

Kalit so'zlar: Inson, ma'naviyat, milliy o'zlik, qadriyat, komil inson, bilish, tarixiy xotira, vatanparvarlik, manaviyat, marifat, ilm, bilim, sabr, matonat, buyuk tarixiy shaxslar.

Inson hayotining ajralmas qismi bu ma'naviyatdir. Manaviyatga keng ma'noda qaraydigan bo'lsak u axloqiy qadriyatlar yig'indisi sifatida namoyon bo'ladi.

“Ma'naviyat” tushunchasi jamiyat hayotidagi g'oyaviy, mafkuraviy, ma'rifiy, madaniy, diniy va axloqiy qarashlarni o'zida to'la mujassam etadi.

Shuning uchun ham bu mavzuda fikr yuritganda, mazkur qarashlarning barchasini umumlashtirib, keng ma'nodagi “ma'naviyat” tushinchasi orqali ifoda etish mumkin.

Ma'naviyatning negizi va ma'no-mazmunini belgilaydigan asosiy xususiyatlar, birinchi galda insonning qalbining pokligi va samimiyligidir.

Albatta, bu dunyoda xalol va pok yashashni o'zi uchun xayotiy e'tiqod, oliy maqsad deb biladigan odamlar ko'pchilikni tashkil qiladi. Aynan ana shunday insonlar va ularning ezgu ishlari tufayli bu yorug' olamda ma'naviyat hamisha barqaror bo'lib keladi.

Taniqli faylasuf A. Jalolov «Mustaqillik ma'suliyati» asarida, «**Ma'naviyat-insonning zot belgisi, uning faoliyatining ajralmas tarkibiy qismi, ongi, aql-zakovatining mahsuli**», deb ta'riflagan.

Ma'naviyat - insonni jamiki boshqa mavjudodlardan ajratib turuvchi narsadir. Inson - tabiatning, barcha mavjudotning gultojisi deyilganda uning ushbu xislati, ya'ni yuksak

ma'naviyat egasi bo'la olish imkoniyati nazarda tutilgan. Bu imkonni boshqa jonzodlarda ko'rmaymiz.

Moddiy narsalar odamga jismoniy oziq va qudrat bag'ishlaydi. Faqat moddiy jixatdan ta'minlanish bilan kifoyalanish-onsiz va ruxsiz maxluqotlarga hos. Ma'naviyatga intilish esa rux va ong egasi bulish odamzodgagina xos fazilatdir. Ma'naviyat odamning ruxiy va aqliy olami majmun kabi murakkab ijtimoiy xodisadir.

Xalqimiz ma'naviyatini yuksaltirishda quyidagi omillarni ko'rsatib o'tishimiz mumkin: Vatanga muhabbat tuyg'usi milliy urf – odatlarimiz tarixiy xotira.

Vatanga muhabbat tuyg'usi:

Ma'lumki, o'zlikni anglash, milliy ong va tafakkurning ifodasi, avlodlar o'rtasidagi ruhiy-ma'naviy bog'liqlik til orqali namoyon bo'ladi. Jamiki ezgu fazilatlar inson qalbiga, avvalo, ona allasi, ona tilining betakror jozibasi bilan singadi. Ona tili - bu millatning ruhidir.

Buyuk ma'rifatparvar bobomiz Abdulla Avloniyning so'zlari bilan aytganda, **«Har bir millatning dunyoda borlig'ini ko'rsatadurgan oynai hayoti til va adabiyotidir. Milliy tilni yo'qotmak millatning ruhini yo'qotmakdur».**

Barchamizga ma'lumki, inson o'zligini anglagani, nasl-nasabini chuqurroq bilgani sari yuragida Vatanga muhabbat tuyg'usi ildiz otib, ulg'aya boradi. Bu ildiz qancha teran bo'lsa, tug'ilib o'sgan yurtga muhabbat ham shu qadar yuksak bo'ladi.

Albatta, jahon - keng, dunyoda mamlakat ko'p, lekin bu olamda betakror ona yurtimiz, O'zbekistonimiz yakkayu yagona. Mana shu ulug' tuyg'u har birimizning dilimizga jo bo'lishi, hayotimiz mazmuniga aylanishini istardim.

To'maris, Shiroq, Spitamen, shayx Najmiddin Kubro, Sulton Jaloliddin Manguberdi, sarkarda temur Malik, Sohibqiron Amir Temur...

Milliy urf - odatlarimiz xalqimiz ma'naviyatini yuksaltirishda va ularning zamirida mujassam bo'lgan mehr-oqibat, insonni ulug'lash, tinch va osoyishta hayot, do'stlik va totuvlikni qadrlash, turli muammolarni birgalashib hal qilish kabi ibratli qadriyatlar tobora muhim ahamiyat kasb etmoqsa.

Tarixiy xotira- har qaysi xalq milliy qadriyatlarini o'z maqsad-muddaolari, shu bilan birga, umumbashariy taraqqiyot yutuqlari asosida rivojlantirib, ma'naviy dunyosini yuksaltirib borishga intilar ekan, bu borada tarixiy xotira masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Ya'ni, tarixiy xotira tuyg'usi to'laqonli ravishda tiklangan, xalq bosib o'tgan yo'l o'zining barcha muvaffaqiyat va zafarlari, yo'qotish va qurbonlari, quvonch va iztiroblari bilan xolis va haqqoniy o'rganilgan taqdirdagina chinakam tarix bo'ladi.

Biz milliy ma'naviyatni har tomonlama yuksaltirish masalasini o'z oldimizga asosiy vazifa qilib qo'yar ekanmiz, bugungi kunda ma'naviyatimizni shakllantiradigan va unga ta'sir o'tkazadigan barcha omil va mezonlarni chuqur taxlil qilib, ularning bu borada qanday o'rin tutishini yaxshi anglab olishimiz maqsadga muvofiq bo'ladi.

Albatta, har qaysi xalq yoki millatning ma'naviyatini uning tarixi, o'ziga xos urf-odat va an'analari, hayotiy qadriyatlardan ayri holda tasavvur etib bo'lmaydi.

Ma'naviyat jamiyat taraqqiyoti, millat kamoloti va shaxs barkamolligini belgilab beruvchi asosiy mezonlardan biri hisoblanadi chunki, ma'naviyat rivojlangandagina jamiyatda iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy barqarorlik vujudga keladi hamda mamlakat va millat taraqqiy etadi. Bu o'z navbatida shaxsning barkamol rivojlanishi uchun zarur bo'lgan zamin bo'lib xizmat qiladi.

Bizning qadimiy va go'zal diyorimiz nafaqat Sharq, balki jahon tsivilizatsiyasi beshiklaridan biri bo'lganini halqaro jamoatchilik tan olmoqda va e'tirof etmoqda. Bu tabarruk zamindan ne-ne buyuk zotlar olimu ulamolar, siyosatchi va sarkardalar yetishib chiqqani, bu bashariy tsivilizatsiya va madaniyatning uzviy qismiga aylanib ketgan dunyoviy va diniy ilmlarning, ayniqsa, islom dini bilan bog'liq bilimlarni tarixi eng yuqori bosqichga ko'tarilishida ona yurtimizda tug'ilib kamolga etgan ulug' allomalarning xizmatlari beqiyos ekani bizga ulkan g'urur va iftixor bag'ishlaydi.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar :

1. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – engilmas kuch. Toshkent. 2008.
2. O'zbekiston tarixi kontseptsiyasi. T. O'zbekiston tarixi. 1999, 1 son.
3. Ma'naviyat asoslari –o'quv qo'llanma.
4. Mustaqillik izohli ommabop lug'at-2002 yil.